

SERRA DE L'OBAC. LA GAVARRA

Bages/Vallès Occidental

De l'Alzina del Sal·lari al Turó de l'Espluga per la Font de la Pola i els Castellots de Tanca. Retorn pel Camí Ral i Castellsapera.

Distància	11 km
Desnivell acumulat	722 m
Nivell de dificultat	moderat
Data	22 de desembre de 2015
Cartografia	Editorial Alpina. Sant Llorenç del Munt i l'Obac (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=11761507

La Gavarra és el sot capçalera del torrent de la Font de la Cansalada, alimentat per les escorrenties del Coll de Tanca, la Pola, Castellsapera i la carena del Camí Ral. Recorrerem en itinerari circular els careners que l'envolten, tot visitant indrets emblemàtics de la Serra de l'Obac que ens recordaran temps pretèrits, quan les seves balmes i masos, avui rònecs, eren habitats, el transport es feia a bast i la transitaven pastors, pagesos, carboners, traginers, vianants i... lladres de camí ral. Llevat del Camí Ral la resta no estan senyalitzats, però son ben fressats i fàcils de seguir. Excepte l'accés a la Foradada del Quarto de Reixa, que exigeix tibar de braços, i una altra fàcil grimpada al Castellsapera, no trobarem altres dificultats que l'orientació en una zona on hi conflueixen força camins, no tots representats al mapa, que he procurat explicar tant be com he sabut.

Accés

L'ampli aparcament de l'Alzina del Sal·lari és en un tancat revolt entre els punts quilomètrics 11 i 12 de la BV-1221 entre Matadepera i Talamanca.

Alzina del Sal·lari (730m)

O Alzina del Salari. Punt de partida de nombrosos itineraris per la Serra de l'Obac. El nom ve d'una alzina monumental morta el 1985, més gran encara que la Bonica o del Vent. Hi ha dues teories sobre aquest nom: la que l'atribueix al cognom d'un piler que hi tenia la barraca i la que ho fa al lloc on els amos de mas de la Barata pagaven el salari als boscaters.

Des del cap-de-munt de l'aparcament pugem (NW) primer per l'asfalt d'un carrer del desgraciat intent d'urbanització i després sobre pista de terra, rebutjant ramals a dreta i esquerra, amb una drecera, fins al Coll de Tres Creus on creuem el GR 5 i continuem (W) per la falda meridional del Turó de la Pola (1).

Per camí molt ben condicionat, amb bones vistes sobre el Paller de Tot l'Any i Montserrat, resseguim el peu del cingle sota de la capriciosa agulla del Setrill i pel costat d'uns enterraments en cista d'època alt-medieval. A l'alçada d'uns grans blocs apilats i coronat per un merlet, el cingle gira sobtadament.

- (1) Si volem pujar al turó, des de on gaudirem d'una dilatada panoràmica, podem seguir el GR a mà dreta i deixar-lo, al costat d'un dipòsit d'aigua, per un corriol a mà esquerra que s'hi enfila. Davallariem per l'altre cap i prendríem un altre corriol a mà esquerra seguint una torrentera que ens deixaria de nou al camí de la Porquerissa.

La Porquerissa (833m)

Balma situada al cairell del cingle. N'hi ha referència escrita d'ençà el segle XIII tot i que en excavacions arqueològiques han aparegut restes de l'època romana i posteriors.

El nom respon a la funció de reguard pels ramats de porcs que pasturaven la contrada aprofitant les glans de l'alzinar i de bens. També va servir per a cleda de bens.

Des d'aquí podem albirar (NW) els Castellots de Tanca, per on anirem a passar. Amb un gir de quasi 180° continuem camí (N) fins a la font.

Font de la Pola (830m)

Sota una gran balma hi ha un aiguaneix aprofitat des d'antic.

A finals dels anys 20 del segle passat, un grup de secció d'excursionisme de la Joventut Terrassenca va decidir condicionar el lloc. Entre els impulsors hi havia Valentí "Tinet" Rossinyol i el paleta Puig. Hi van construir una cisterna, una pica i una taula. S'hi feien fontades i hi havia famílies que hi passaven les vacances dormint a les balmes properes.

75 metres més amunt de la font s'albiren dues roques separades per una escletxa. Per accedir-hi solament cal seguir el camí al Coll de Tanca i els Castellots i deixar-lo per un corriol a mà dreta.

Cova del Cingle del Gendarme (845m)

El gendarme que li dóna nom, és plantat just davant de la cova mig cobert per l'alzinar.

La cova és una cavitat a l'escletxa (diàclasi) de poca fondària. En el conjunt s'hi observen una sèrie de forats practicats a la roca que deurien servir per sustentar algun tipus d'estructura.

Hi ha diverses hipòtesis sobre l'ús que hauria tingut aquest indret: des d'un santuari de l'Època del Bonze, a una torre d'observació alt-medieval, fins a dependències del mas de la Pola per a ruscs d'abelles. De l'existència d'un mas en aquests paratges, d'incerta ubicació, se'n tenen les primeres notícies escrites el 1420.

Accedim a la part alta o torre del conjunt per un corriol a l'esquerra pel que sortim a un sender transversal que (per l'orientació i proximitat, suposo) puja al GR 5. Retornem i seguim a aquest sender en baixada per recuperar el camí als Castellots. Deixem un camí més fressat que baixa a mà esquerra. Si el seguíssim tindríem dues opcions de fer drecera, dons més avall es bifurca. Per la dreta ens estalviariem (gens recomanable) el pas pels Castellots. Per l'esquerra baixariem a trobar el torrent de la Cansalada i ens menaria sota el coll del Correu. Escurçariem molt l'itinerari però ens perdríem, a més dels Castellots, la visita al Turó de l'Espluga.

Poc més endavant, quan el camí revolta una clotada, deixem a mà dreta el camí que puja al proper Coll de Tanca, pel que baixariem al Racó Gran de Mata-rodona. Comencem a flanquejar per la falda del Castellot central de Tanca (o de la serra de l'Espluga) tot revoltant-lo.

Deixem encara a mà dreta un altre camí que puja a un collet entre el castell central i l'occidental.

Quarto de Reixa (800m)

Petita balma obrada a la falda del castell occidental dels de Tanca. Condicionada i utilitzada entre els anys 20 i 40 del segle passat per la gent que passava els caps de setmana i l'estiu a la font de la Pola.

S'anomena així perquè la tanca de pedra seca fa també la funció de finestral o reixa.

Foradada del Quarto de Reixa (795m)

Cinquanta metres més enllà del Quarto de Reixa, una canal arbrada permet l'accés a una cova que travessa el rocam de sud a nord. És la foradada més llarga del parc i se la coneix també com Forat del Vent.

Una corda nuada a una alzina ens ajuda a salvar una graonada fàcil i gens exposada, però on cal tibar de braços.

La galeria és alta i estreta i permet caminar-hi fàcilment. Pel nord aboca sobre el torrent del Figueret, el Racó Gran de Mata-rodona i la Carena de la Fosca.

Continuem per camí ben fressat i per l'esquerra s'ajunta el que hem rebutjat abans dels Castellots.

Superem una torre que tant podem vorejar per la dreta com per l'esquerra, fins a un collet on anem a la dreta, en baixada. El camí de l'esquerra, en pujada, ressegueix la carena de l'Espluga tot passant prop de les ruïnes de la casa homònima. Ens permetria fer dreuera si no ens interessés visitar el Turó de l'Espluga.

Sortim a un altre camí, on anem a l'esquerra tot davallant fins a la pista de l'Espluga que parteix del Racó Gran i la Fosca, que prenem també a l'esquerra. Davant del turó una fita ens assenyala el camí per pujar-hi.

Turó de l'Espluga (725m)

Tossal arrodonit, bon mirador de la contrada. Al peu de la cara de migdia hi ha una gran balma obrada coneguda amb redundat nom de Balma de l'Espluga.

Documentada d'ençà l'any 1336 com a dependència del mas de la Mata, tot i que pot ser molt anterior com ho testimonia una filada d'*opus spicatum* que es conserva als murs. L'estructura actual obeeix a una reforma de l'any 80 per a que servís d'estable als animals d'arrossegament, de la gran tala que va sofrir la propietat de Mata-rodonà abans de ser adquirida per la Diputació.

La pista segueix uns dos-cents metres més enllà. Just abans de que acabi, prenem un corriol a mà esquerra que baixa a l'avenc de l'Espluga.

Avenc de l'Espluga (634m)

Amb un recorregut de 320 m. i un desnivell de 123, pel que hem llegit, és el més profund del parc de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Per saber-ne més [Espeleoindex](#).

Retornem a la balma on, davant mateix, parteix un camí pel que baixem (S) a creuar el torrent de l'Espluga, enfilant-nos tot seguit a la carena homònima. Allí retrobem el camí que hem deixat a l'esquerra, passats els Castellots.

Iniciem una forta davallada fins a creuar el torrent de la Font de la Cansalada, passant al marge hidrogràfic esquerre, on atenyem un camí que va vorejant-lo. És el que hem deixat poc abans del de Coll de Tanca i els Castellots. Per la dreta ens menaria prop dels Hostalets del Davi. El torrent pren el nom de la font que hi ha aigües avall, prop de la confluència amb el dels Hostalets i la riera de Mata-rodonà. Fa de partió entre els termes de Rellinars i Mura.

Anem a l'esquerra en pujada, per una clotada molt pregona, separant-nos del torrent que passa encara més fondo, engorjat.

Quan, vora el camí, trobem la petita boca de l'avenc Casas-Martínez, (per saber-ne més: [Espeleoindex](#)) el deixem per un altre a mà dreta i, en poca estona més, sortim a la carena al Coll del Correu.

Coll del Correu (640m)

Pel coll hi passen el Camí Ral de Barcelona a Manresa i el GR 5. Anem a l'esquerra en suau pendent de pujada. És un camí ample que encara conserva algun tram empedrat.

Situat en un paratge de gran bellesa, feréstec i solitari, l'existència de bons amagatalls i nombroses possibilitats d'escapada van fer que aquest lloc fos l'escenari de molts crims i robatoris, quan aquesta cruïlla era de pas obligat per a tots els que feien el trajecte entre Barcelona i Manresa, pels habitants dels masos de la Pola, Mata-rodonà i Puigdoure que es dirigien a Rellinars i, naturalment, pels traguers, missatgers i els distribuïdors del correu.

A la dreta podem albirar les moles del Castell de Bocs i la Roca del Duc amb Montserrat per teló de fons i, més endavant, el Paller de Tot l'Any.

També per la dreta baixa un camí a la font del Lladre, que només raja en períodes plujosos. Situat en un racó amagat i de difícil accés, aquest brollador era molt freqüentat per bandolers. Segons la llegenda, en Capablanca, que feia els seus robatoris al coll del Correu, s'esmunyia dels seus perseguidors tot despenjant-se per una esquadra del cingle del Paller de Tot l'Any.

Per visitar el Paller ens cal deixar el Camí Ral per un altre a mà dreta que hi puja.

Paller de Tot l'Any (780m)

Agulla isolada que recorda la figura d'un paller, amb el cim a la cota de 818 m. Podem envoltar-la però per accedir-hi cal una grimpada de III força exposada. Assentada sobre una gran mola encinglerada, destaca sobre la carena del Camí Ral i és visible des de lluny.

Retornem al Camí Ral, trobem a mà dreta alguns camins que pugen de la banda de la casa de l'Obac i, guiats pels senyals del GR, anem encarant-nos (NE) al Castellsapera, ben evident vers el NE.

Troblem un parell de drecceres a mà dreta, però ens cal seguir més amunt fins a una graonada rocallosa, coneguda com el Mal Pas del General, amb bones vistes sobre la Roca Salvatge i el Paller de Tot l'Any. Sobre la graonada, en un collet abans de tornar a endinsar-nos al bosc, el Camí Ral vira 90° (SE) inicia la davallada a la Barata per la Canal de Mura. El seguim abandonant el GR.

Cent-cinquanta metres més avall deixem el Camí Ral per un corriol a mà esquerra. Fort pendent fins a la base d'una curta canal a ponent del Castellsapera, per la que ens enfilem, superant una petita graonada ajudats per una corda.

Castellsapera (939m)

El nom li ve de seva forma i l'article salat del català arcaic (castell de pedra). És el més alt de la Serra de l'Obac. Magnífica talaia sobre tot el Parc Natural i molt més enllà.

La continuació de la canal és una fissura que separa els dos cims del castell. Per accedir al del nord cal una curta grimpada o perdre uns metres i anar a buscar una canaleta (més fàcil). Al meridional, si ens aboquem al cingle d'aquella banda, podem albirar l'agulla del Queixal de Porc.

Continuem camí (N) baixant per una canal a l'altre cap de la que hem vingut i flanquegem pel vessant llevantí del castell fins al peu de l'esperó nord on, per la dreta d'un turó al que podríem accedir fàcilment, continuem baixant fins a l'avenc.

Avenc de Castellsapera (874m)

Gran esvoranc de 84 m. de profunditat i 128 de recorregut amb un pou d'entrada de 45 verticals i directes. Protegit amb una barana. Per saber-ne més a [Espeleoindex](#). Al costat hi ha un monòlit a la memòria d'un jove minyó escolta que hi va perdre la vida.

Pel costat (esquerre) de la barana de l'avenc podem pujar a recuperar el GR i seguir-lo fins al Coll de les Tres Creus. Però nosaltres baixem a la dreta fins a retrobar la pista del coll on, sobre els nostres passos, retornem a l'Alzina del Sal·lari.